



סילבוס

תאוריות ביקורתיות של תרבות - 54354

תאריך עדכון אחרון 21-08-2019

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי תרבות-תכנית אישית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר רונית פלג

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: ronitpe@bezeqint.net

שעות קבלה של רכז הקורס: ימי ג' : 16.00 - 17.00

מורי הקורס:

ד"ר רונית פלג

תאור כללי של הקורס:

שיעור זה מציע ארגז כלים למחשבה ביקורתית ולביקורת התרבות, ובחינה ודיון בשינויים שהתחוללו

במחשבה הביקורתית, החל מביקורת התרבות של מרקס, אדורנו והורקהיימר, דרך המחשבה הפוסט-סטרוקטורליסטית של: פאנון וממבה, ועד לעת העכשווית. דגש נרחב יינתן בקורס להגות קונטיננטלית בת זמננו, שהתפתחה באירופה (בעיקר בצרפת) החל מסוף שנות השישים של המאה ה-20, ולהגותם של הוגים, כמו: מישל פוקו, ז'אק דרידה, ז'אן פרנסואה ליוטר, ג'ורג'יו אגמבן, ז'אק רנסייר, ז'יל דלז ופליקס גואטרי, אטיין בליבר ואלן באדיו.

מטרת השיעור היא להתוודע להיבטים שונים של המחשבה הביקורתית העכשווית: למושגי המפתח שלה, לשאלות העומדות במרכז, ולפרספקטיבות החדשות שהיא מציעה לתיאור, פירוש ובחינה ביקורתית של התרבות העכשווית ושל העולם הגלובאלי העכשווי. במהלך השיעורים נפרוש ונבחן, מתוך הקשרים שונים, את ההצטלבויות שבין התרבות, הפוליטי והכלכלי בעולם הגלובאלי העכשווי, ונקרא טקסטים שהפכו לאירועים תרבותיים-טקסטואלים. כמו כן, נתוודע אל מושגים ביקורתיים, כמו: "חרושת התרבות", "חברת הראווה", "פטישיזם של הסימן", "סימולקרות וסימולציות", "חלוקת החושי", דיפרנד, דיפראס, דקונסטרוקציה, אפוריה, "ביוכוח", "ממשליות", ו"חיים חשופים", ונבחן את פוריותם האפשרית ביחס לתופעות ולאירועים תרבותיים, חברתיים ופוליטיים מגוונים של העת העכשווית. במהלך השיעורים נשלב גם צפייה בסרטוני יוטיוב, ובסיום כל סמסטר נצפה בסרט שמתכתב ומהדהד את הנושאים שבהם עסקנו במהלך הסמסטר, כמו: סרטו של ז'אן-לוק גודאר: "המוזיקה שלנו" (Laurent Cantet, *Entre Les Murs*) "הקירות בין" קאנטט לורן של סרטו (Notre Musique), סרטו של איליה סולימאן: " הזמן שנותר: כרוניקה של נוכח נפקד" (Remains that Time The: Chronicle of Present Absentee)

מטרות הקורס:

מטרת השיעור היא להתוודע להיבטים שונים של המחשבה הביקורתית העכשווית: למושגי המפתח שלה, לשאלות העומדות במרכז, ולפרספקטיבות החדשות שהיא מציעה לתיאור, פירוש ובחינה ביקורתית של התרבות העכשווית ושל העולם הגלובאלי העכשווי.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

להכיר היבטים שונים של המחשבה הביקורתית העכשווית: מושגי המפתח שלה, שאלות העומדות במרכז, ופרספקטיבות החדשות שהיא מציעה לתיאור, פירוש ובחינה ביקורתית של התרבות העכשווית ושל העולם הגלובאלי העכשווי.

דרישות נוכחות (%) :

שיטת ההוראה בקורס: פרונטלית

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מחשבה ביקורתית בעת העכשווית □ שינויים, העתקות מקום, ומיפויים מחדש של שדה המחשבה הביקורתית.
2. 50 למאי 68: מחשבות מן הכאן והעכשיו (המשך המבוא)
3. מהי תרבות והיכן היא מטופחת? □ הרהורים פילוסופים בעקבות מאי 68

4. האוניברסיטה והעיר
 5. הגמוניה, אידיאולוגיה ותרבות □ דיון בעקבות אנטוניו גרמשי
 6. לביקורת הכלכלה הפוליטית: מפטישיזם הסחורה ועד פטישיזם הסימן.
 7. חרושת התרבות □ דיון בעקבות תיאודור וו. אדורנו ומקס הורקהיימר
 8. חברת הראווה (של הקפיטליזם המאוחר) □ דיון בהשראת גי דבור
 9. סימולציות, סימולקרות והיפר מציאות □ דיון בעקבות ז'אן בודריאר
 10. מה בין האסתטי לפוליטי? דיונים בעקבות ז'אק רנסייר:
 11. מהי אמנות פוליטית? מהי האפקטיביות הפוליטית של האמנות העכשווית? - מחשבה מחדש בעקבות ז'אק רנסייר
 12. תיאוריות ביקורתיות פמיניסטיות - הרצאת אורח/ת ד"ר ליאת פרידמן, פסיכואנליזה והביקורת הפמיניסטית
- פרויד, 2002, "שלוש מסות על המיניות" מיניות ואהבה, תל אביב: עם עובד, 17-97
 לוס איריגאראי, 2003, מין זה שאינו אחד, תל אביב: רסלינג

סמסטר שני

1. מודרניות, פוסט מודרניות והמצב הפוסט מודרני □ דיון ביקורתי בסיפורי-העל של ההגות המערבית ובשברם
2. לשון □ תרבות - כוח : על סדרי השיחים ועל מאבקים שמתחת למילים □ דיון בעקבות ז'אן-פרנסואה ליוטר
3. לחיות בתוך "השיטה" □ דיון ביקורתי בעקבות ז'אן-פרנסואה ליוטר
4. מיהו הסובייקט החי במסגרת הקפיטליזם הנאו ליברלי העכשווי? מן ה-"economicus-homo" אל "הסובייקט בעל החוב (debtous homo)" □ דיונים בהשראת מישל פוקו ומאוריציאו לאזאראטו
5. זהות, תרבות ופוליטיקה □ מחשבה ביקורתית פוסטקולוניאליסטית
6. פניה של הגזענות היום □ דיון בהשראת אטיין בליבר
7. פולמוס הרעלה ממבט פילוסופי - דיון עכשווי
8. על פליטים, מהגרים, ועל הכנסת אורחים □ האתגר של אירופה בעת העכשווית
9. ריבונות, חיים חשופים והפקרות □ דיון בעקבות ג'ורג'יו אגמבן וג'ודית באטלר
10. על עברים טראומטיים, על סליחה, פיוס וחרטה : על אפשרותה של סליחה: מי סולח, למי ועל מה? □ דיון בעקבות ז'אק דרידה
11. התנגדות (בעת הזו) □ דיון בעקבות ז'אק דרידה, פאולו פאוזוליני, ז'ורז' דידי הוברמן

חומר חובה לקריאה:

Jean-Francois Lyotard: "Dead Letter", *Political Writings*, pp. 33-40
 Jacques Derrida: *The future of the profession or the university without condition'*
 (ברשת גישה). "thanks to the "Humanities," what could take place tomorrow".

- אנטוניו גרמשי, על ההגמוניה, מבחר מתוך "מחברות הכלא", עמ' 122-145
- א. קארל מארקס, "העבודה המנוכרת", בתוך: כתבי שחרות, (תרגום: שלמה אבינרי), ת"א: הוצאת ספרית פועלים, הקיבוץ הארצי, , 1965 עמ' 118-130 .
 - ב. Jacques Ranciere, *The Labor of Nights The, re "Nineteenth in Dream `Workers The*, Century France, pp. 49-68.
 - ג. קארל מארקס, "האופי הפטישיסטי של הסחורה", בתוך: הקפיטל, כרך א', (צבי וויסלבסקי) רחביה: הוצאת ספרית פועלים, 1947-1954, עמ' 58-76 .

.. ד. Baudrillard Jean, *Sign the of Economy Political the of Critique a For*, pp. 88-101. תיאודור וו. נו ומקס הורקהיימר, "תעשיית תרבות: נאורות כהונאת המונים", מתוך תיאודור וו. אדורנו ומקס הורקהיימר, אסכולת פרנקפורט (מבחר), עריכה מדעית ומבוא מיכאל מי-דן ואברהם יסעור, תרגום: דוד ארן, תל-אביב: ספרית פועלים, 1993, עמ' 158-198. משה צוקרמן, "אסכולת פרנקפורט ומושג "חרושת התרבות" בפרספקטיבה היסטורית", בתוך: זמנים מס' 44, אביב 1993, ת"א: אוניברסיטת ת"א, זמורה-ביתן, עמ' 4-21. גי דבור, חברת הראווה, תזות: 1-53

ז'אן בודריאר, סימולקרות וסימולציה.

Jacques Rancière; *The Ignorant Schoolmaster, Five Lessons in Intellectual Emancipation*, pp. 45-75

Jacques Rancière: *The emancipated spectator*, pp.1-25

Jacques Rancière: "Ten Theses on Politics," *Theory & Event* 5(3), 2001 (גישה מרחוק באינטרנט)

Jacques Rancière: *Hatred of Democracy*, pp.71-99

ז'אק רנסייר, הפרדוקסים של האמנות הפוליטית סמסטר שני

ז'אן פרנסואה ליוטר, הסברים על הפוסט מודרני, עמ': 41 □ 63. ג'ורג'יו אגמבן: "בן הזמן", כתב עת מפתח 2, 2010, עמ'

Devika Sharma, "Doing good, feeling bad: humanitarian emotion in crisis"

ז'אן פרנסואה ליוטר, "הדיפרנד", בתוך: תיאוריה וביקורת, מס' 8 עמ' 139 □ 150.

Jean-Francois Lyotard, "Marie Goes to Japan" in: *Postmodern Fables*, pp. 3-15

Michel Foucault, *The Birth of Biopolitics*, pp. 267-287

Maurizio Lazzarato, *The Making of the Indebted Man: An Essay on the Neoliberal Condition*, trans. J. D. Jordan (Los Angeles: Semiotext(e), 2012, pp.13-37.

**פרנץ פנון, "ניסיונו הקיומי של השחור", בתוך: קולוניאליות והמצב הפוסטקולוניאלי, אתנולוגיה של תרגום ומקור. עורך: יהודה שנהב, הוצאת הקיבוץ המאוחד / מכון וון ליר, 2004. (תרגום מצרפתית: אבנר להב). (גישה ישירה ברשת)

**טא נהסי קוואטס, בין העולם וביני

אשיל ממבה, "נקרופוליטיקה", כתב עת מטעם 6, 2006.

Etienne Balibar: "Is there a `Neo-Racism`?", in: Etienne Balibar and Immanuel Wallerstein, *Race, Nation, Class, Ambiguous Identities*, pp. 17-29

Frantz Fanon: "Ulgeria Unveiled", in: *A Dying Colonialism* (

Alain Badiou: *The Law on the Islamic Headscarf*", in: *Polemics*, pp. 98-111

Etienne Balibar : *Dissonances within La Cit*©

חנה ארנדט, "שקיעתה של מדינת-האומה וקץ זכויות האדם", יסודות הטוטליטריות, עמ'; 434 □ 449. ז'אק דרידה, על הכנסת אורחים, עמ' 53-99

ג'ורג'יו אגמבן, "פרדוקס הריבונות", בתוך: הומו סאקר □ הכוח הריבוני והחיים החשופים, טכנולוגיות של צדק, משפט, מדע וחברה, שי לביא (עורך), עמ' 395-405.

ג'ודית באטלר: חיים פגיעים, מטעם (נגיש ברשת)

Giorgio Agamben, "The Camp as the `Nomos` of the Modernity", pp. 166-180

ז'אק דרידה, "המאה והסליחה: ריאיון עם ז'אק דרידה", תיאוריה וביקורת 27, סתיו 2005, עמ';

127-143 (תדפיס)
ג'ורג' דידי הוברמן, הישרדות הגחליליות. עמ' 15-37, 131-139

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 100 %
ראו פירוט במידע נוסף

מידע נוסף / הערות:

הערכת הקורס: הרכב הציון הסופי (%):
הגשת רפרט קבוצתי 25%
תרגיל (סוף סמסטר א) 25%
עבודת סיכום (סוף סמסטר ב) 50%